

Diagnoza z zakresu preorientacji zawodowej uczniów szkół gimnazjalnych w Białymstoku – badania pilotażowe czerwiec 2009

Raport

Świadomy i racjonalny wybór ścieżki edukacyjnej jest podstawowym warunkiem realizacji celów zawodowych. Dobór odpowiedniej szkoły, świadomość i realizacja celów edukacyjnych determinują możliwości podjęcia pracy zgodnej z posiadanym wykształceniem i kompetencjami po zakończeniu nauki. Prawidłowy wybór szkoły może znacząco wpłynąć na decyzje o dalszym kształceniu oraz na odpowiednie przygotowanie się do funkcjonowania na zmiennym i konkurencyjnym rynku pracy.

Badanie miało na celu rozpoznanie poziomu przygotowania szkoły i uczniów w kontekście oceny efektywności kształcenia, jak też określenia stopnia samodzielności wyboru szkoły oraz deklarowanej chęci kontynuowania edukacji na wyższym poziomie. Podjęto również próbę identyfikacji czynników, które mogą wpływać na dokonywane wybory przez gimnazjalistów, w tym również na rolę szkoły w zakresie powyższej problematyki.

Badanie pilotażowe pozwoliło dokonać diagnozy:

- motywacji wyboru obecnej szkoły (gimnazjum), jak i przyszłej (szkoła ponadgimnazjalna),
- w zakresie prowadzenia i propagowania tematyki zawodoznawczej,
- funkcji inspirującej i pobudzającej uczniów do samodzielnej pracy i nauki,
- wykorzystywania poszczególnych źródeł informacji dotyczących szkół i zawodów,
- rozpoznania szans uczniów na rynku pracy po zakończeniu edukacji (deklarowane szanse znalezienia dobrej pracy oraz stopnia umiejętności poruszania się po rynku zawodowym),
- próby rozpoznania prawdopodobieństwa i możliwości znalezienia pracy przez osoby niepełnosprawne.

Próba:

Badanie objęło uczniów klas I i II sześciu losowo wybranych białostockich gimnazjów. Próba badawcza wyniosła 124 respondentów.

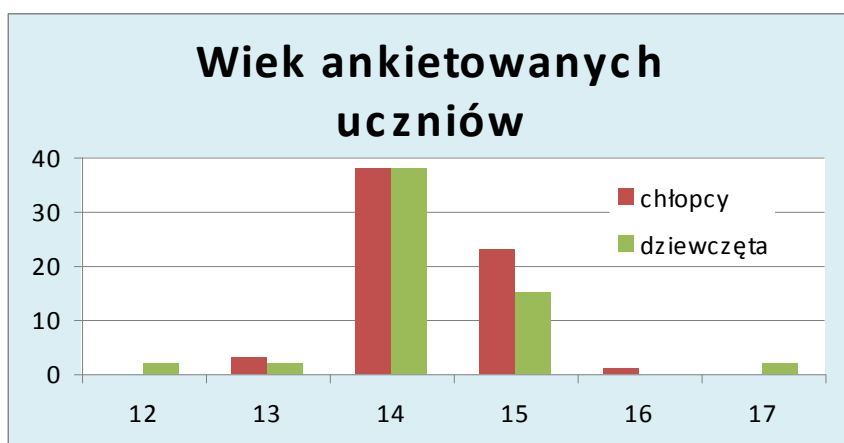
Jednostka badawcza: Pracownia Badań, Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji przy CKU w Białymstoku

Raport i analiza

I. Podstawowe informacje o badanej próbie

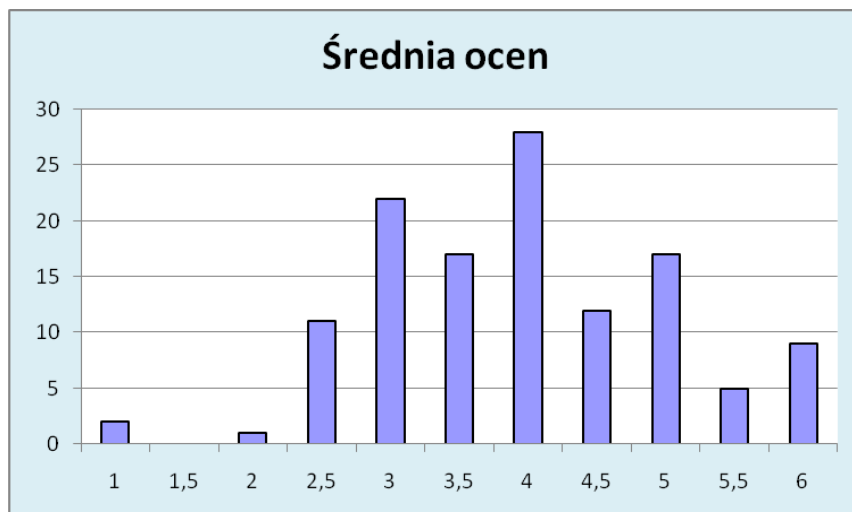
Badanie zostało przeprowadzone w czerwcu 2009 r. na próbie losowej 124 uczniów, sześciu białostockich gimnazjów klas pierwszych i drugich. Badani uczniowie z założenia zostali pogrupowani w następującym przedziale wiekowym 12 – 17 lat. Największy udział w próbie stanowią ankietowani w wieku 14 i 15 lat, których udział w badaniu wynosi 92 proc. wszystkich respondentów.

Wykres 1. Wiek ankietowanych uczniów z podziałem na płeć

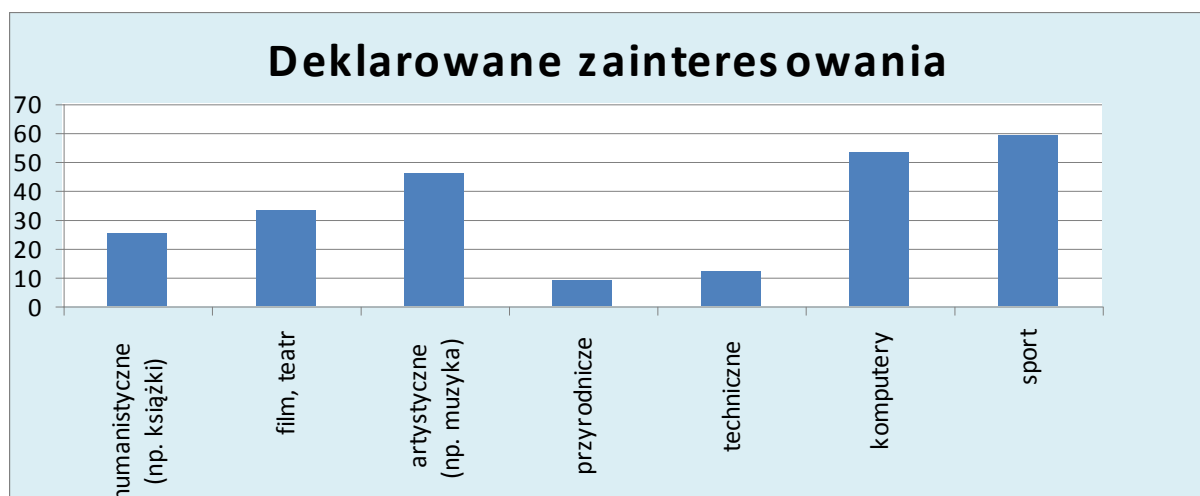
Uczniowie z dobrymi wynikami w nauce stanowią 57 proc. przebadanej próby (22 proc – dobry, 10 proc - 4,5, 14 proc – bardzo dobry, 7 proc. – celujący), z kolei osoby uzyskujące słabsze wyniki, tj. w przedziale ocen 3 – 3,5, stanowią 31 proc. respondentów. 12 proc. gimnazjalistów uzyskało średnią ocen poniżej 3. W próbie badawczej przeważają uczniowie z wynikami dobrymi i bardzo dobrymi.

Wykres 2. Średnia ocen uzyskanych przez respondentów

Kolejne pytanie dotyczyło deklarowanych zainteresowań gimnazjalistów. Badania wskazują na wyraźną dominację zainteresowań związanych ze sportem (25 proc.), komputerami (22 proc.) oraz muzyką (19 proc.). Na dalszym planie znajduje się film i teatr (14 proc.), książka (11 proc.) oraz zainteresowania związane z techniką (5 proc.) i przyrodą (4 proc.).

Wykres 3. Zainteresowania uczniów

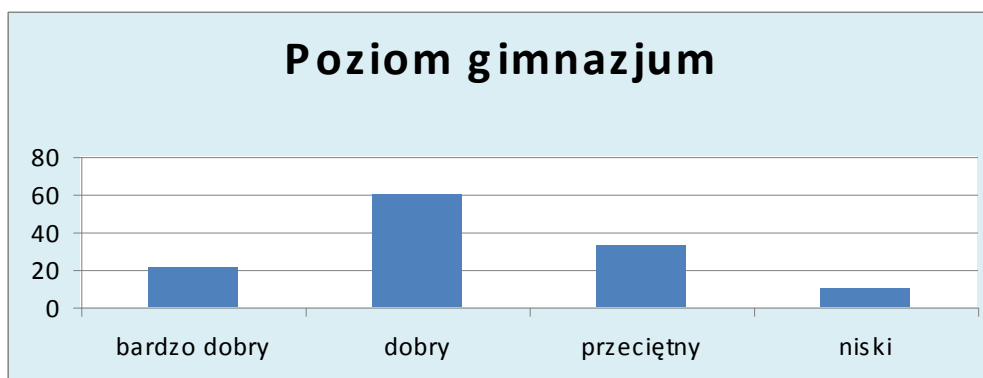

Kierunki zainteresowań młodzieży świadczą o mniejszym stopniu popularności zajęć związanych z rozwijaniem wiedzy z zakresu przyrody i techniki, na rzecz zajęć związanych ze sportem i komputerami.

II. Analiza procesu dydaktyczno-wychowawczego

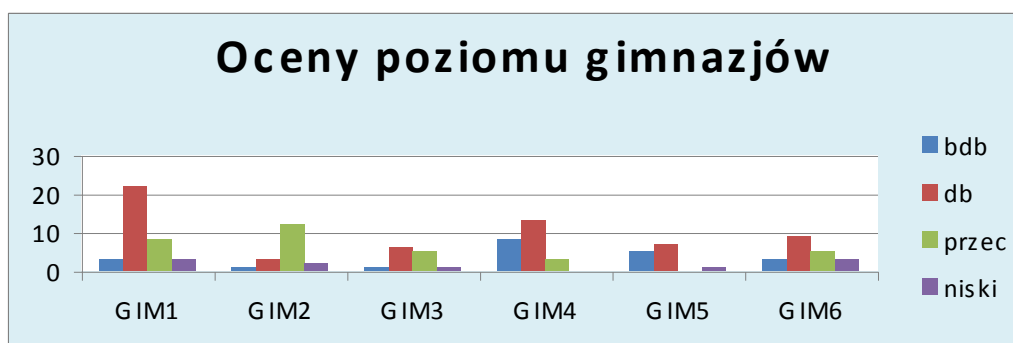
Zdecydowana większość uczniów wysoko oceniła poziom kształcenia w swoim gimnazjum (dobry – 48 proc., bardzo dobry – 17 proc.: razem 65 proc wszystkich odpowiedzi). Ponad jedna czwarta uczniów oceniła poziom nauczania w szkole jako przeciętny (27 proc.), a 8 proc. oceniła go jako niski (wykres 4).

Wykres 4. Ocena poziomu nauczania w gimnazjum

Z bardziej szczegółowej analizy wynika, iż na najwyższy poziom szkoły wskazali gimnazjaliści uczęszczający do gimnazjów oznaczonych numerami: 5, 4 oraz 1 (odpowiednio: 92 proc., 87 proc. oraz 70 proc. badanych gimnazjalistów).¹ Największy odsetek odpowiedzi, wskazujących na niski poziom kształcenia, dotyczy gimnazjum nr 6 (15 proc.). Natomiast w gimnazjum nr 4 nikt z badanych uczniów nie udzielił informacji, że poziom nauczania jest niski (wykres 5).

Wykres 5. Ocena poziomu nauczania w gimnazjum z rozbiciem na klasy

¹ Gimnazjum nr 1: dobry 62 proc., bardzo dobry 8 proc., przeciętny 22 proc., niski 8; Gimnazjum nr 2: przeciętny 66 proc., niski 11 proc., dobry 17 proc., bardzo dobry 6 proc; Gm3: dobry 46 proc., przeciętny 38 proc., bardzo dobry 8 proc, niski 8 proc; Gm 4: dobry 54, bardzo 33, przeciętny 13 proc., nikt z ankietowanych nie udzielił odpowiedzi, iż poziom nauczania w jego gimnazjum jest niski; Gm5: dobry 54 proc., bardzo dobry 38 proc., niski 8 proc; Gm 6: dobry 45 proc., przeciętny 25 proc., bardzo dobry 15 proc., niski 15 proc.

W dalszej części, ankietowani mieli za zadanie udzielić odpowiedzi na pytanie: Czy szkoła inspiruje do dalszej nauki?

Wykres 6. Ocena funkcji inspirującej szkoły

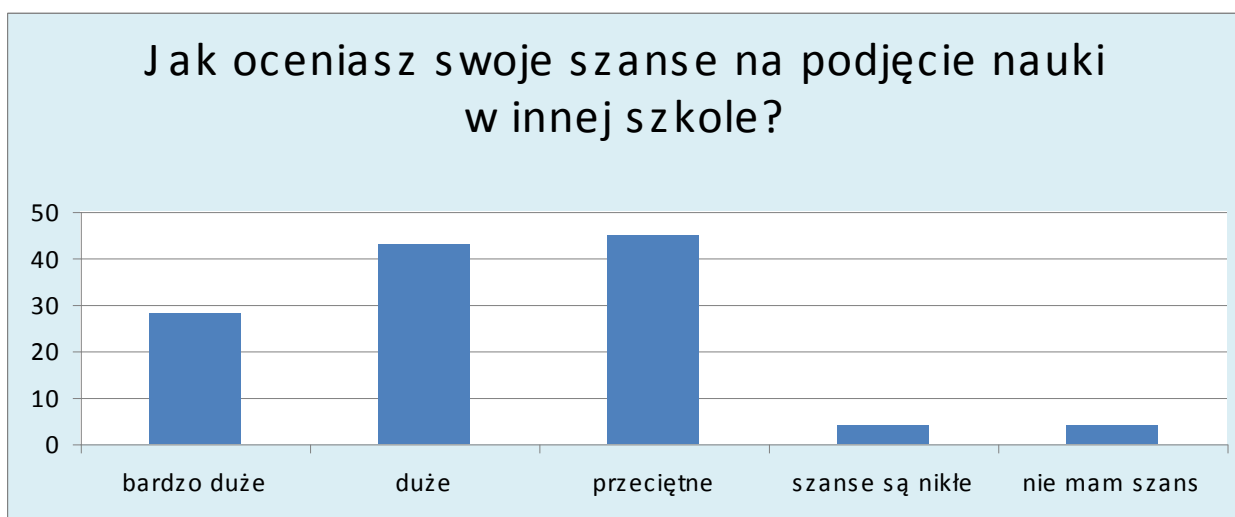

Według większości gimnazjów, szkoła nie spełnia w zadawalający sposób funkcji inspirującej. Pozytywnej odpowiedzi udzieliło jedynie 37 proc. uczniów, przeciwnego zdania było 22 proc. gimnazjalistów, natomiast aż 41 proc. badanych nie miało zdania na ten temat (wykres 6).

III. Oczekiwania edukacyjne i zawodowe

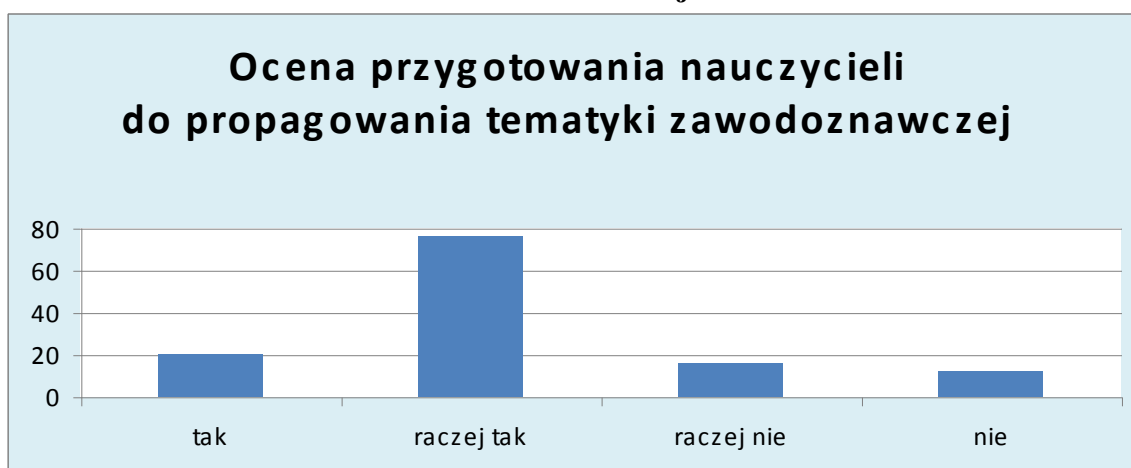
Prawie wszyscy uczniowie biorący udział w badaniu (94 proc.) zadeklarowali chęć kontynuowania nauki w szkole ponadgimnazjalnej. Wyniki te są ściśle związane z odpowiedziami na pytanie, dotyczące szans na podjęcie nauki w innej szkole.

Wykres 7. Ocena szans podjęcia nauki w innej szkole

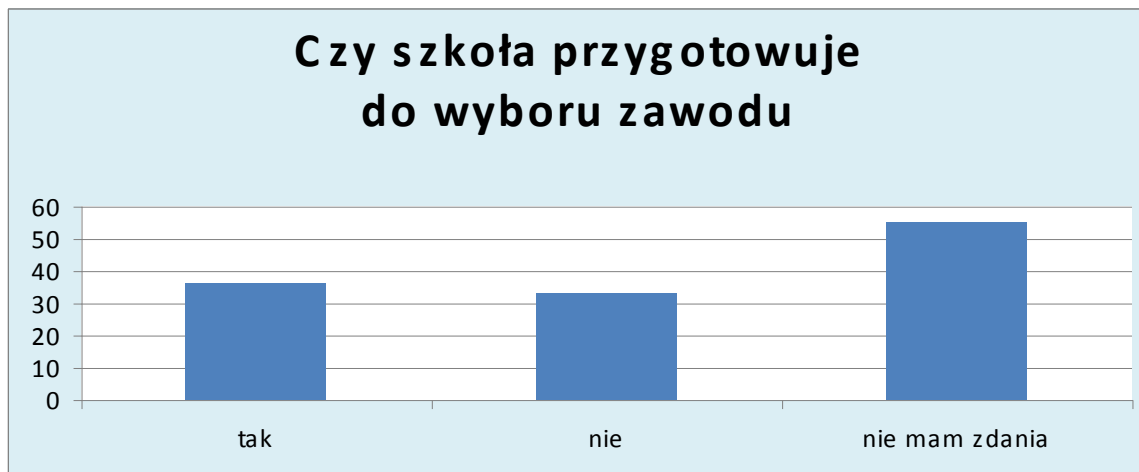
Zdecydowana większość gimnazjalistów pozytywnie oceniła możliwość nauki w innej szkole. Jako bardzo duże szanse określiło 23 proc. badanych, a duże 35 proc. Natomiast 36 proc. jest zdania, że ich szanse na podjęcie nauki w innej szkole są na poziomie średnim. Jedynie 6 proc. gimnazjalistów ma niewielkie szanse na naukę w innej szkole (3 proc.), bądź nie ma ich w ogóle (3 proc.).

Wykres 8. Ocena przygotowania nauczycieli do propagowania tematyki zawodoznawczej

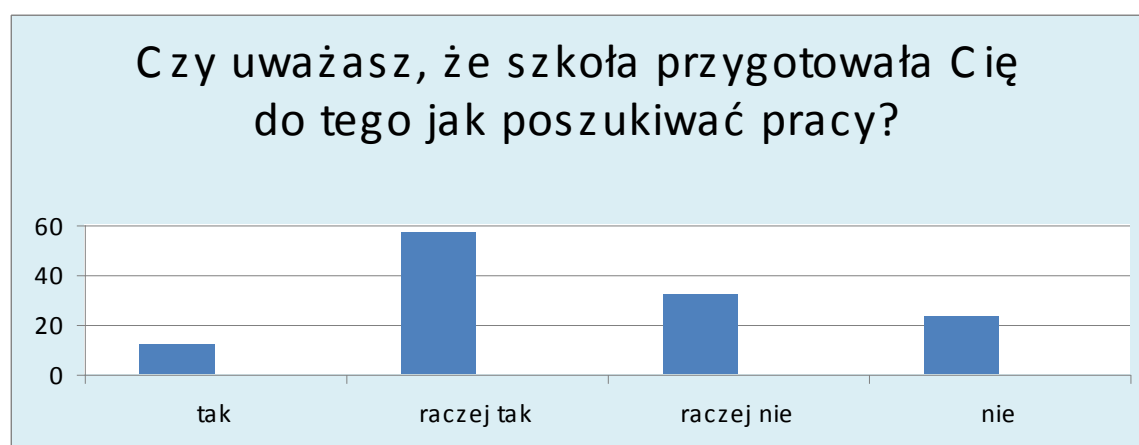
Uczniowie w większości są przekonani o dobrym przygotowaniu nauczycieli w propagowaniu tematyki zawodoznawczej (77 proc wszystkich odpowiedzi). Przeciwnego zdania jest 23 proc. uczniów (raczej nie – 13 proc., nie – 10 proc.).

Wykres 9. Ocena stopnia działań przygotowujących do wyboru zawodu

Z przedstawionych danych wynika, że uczniowie nie w pełni dysponują wystarczającą wiedzą oraz przekonaniem, co do skuteczności przygotowywania ich do wyboru zawodu. Z kolei 44 proc. badanych nie ma na ten temat wyrobionej opinii, natomiast 29 proc. deklaruje, iż obecny program nauczania spełnia w pełni swoją rolę. Negatywnego zdania jest 27 procent uczniów.

Wykres 10. Ocena stopnia działań przygotowujących do poruszania się na rynku pracy

Większość uczniów gimnazjów (55 proc.) jest przekonana, że szkoła przygotowała ich do poruszania się w zmiennym i konkurencyjnym rynku pracy. Natomiast 45 proc. jest przeciwnego zdania (26 proc – raczej nie, 19 proc. – nie).

Wykres 11. Ocena szans na znalezienie pracy po ukończeniu edukacji

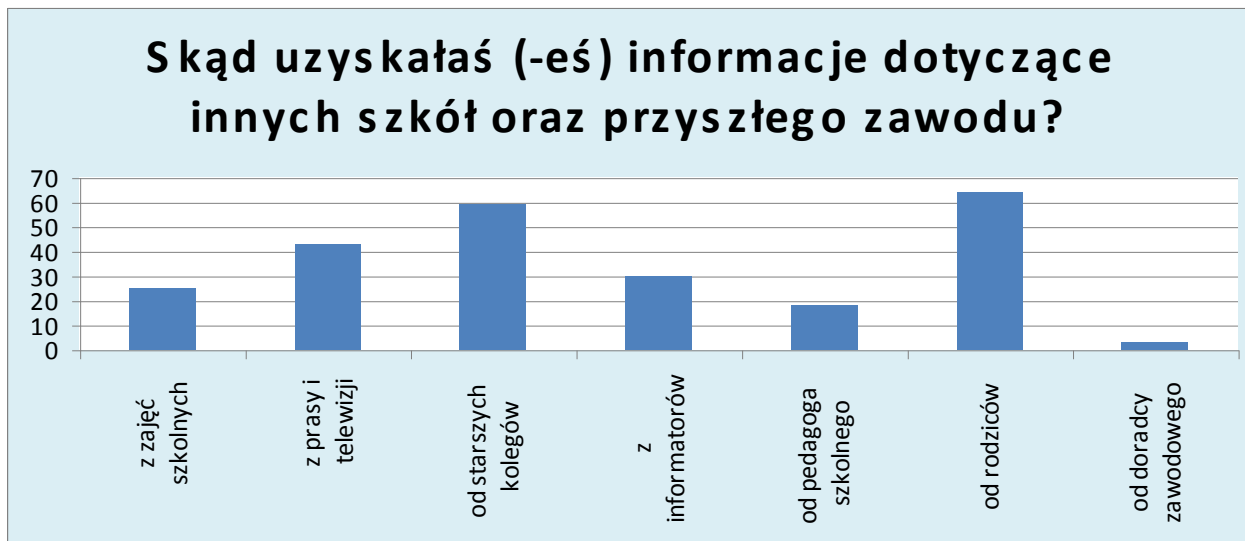
Zdecydowana większość respondentów nie czuje się zagrożona bezrobociem po zakończeniu edukacji, bowiem 65 proc. uczniów oceniło swoje szanse na znalezienie pracy jako duże (44 proc.) bądź bardzo duże (21 proc.). Jako przeciętne szanse oceniło 33 proc. gimnazjalistów, a 4 proc. uważa że ich szanse są nikłe (2 proc.) bądź nie ma ich wcale (2 proc.).

Wyżej przedstawione dane świadczą o dobrym przygotowaniu kadry nauczycielskiej w zakresie realizacji problematyki związanej z rynkiem pracy (77 proc.). Także szanse na znalezienie pracy po ukończeniu edukacji pozytywnie oceniła zdecydowana większość gimnazjalistów. Natomiast krytycznie oceniono przygotowanie do zawodu (44 proc – brak zdania, 27 – nie) i umiejętności poszukiwania pracy (55 proc. – tak, 45 proc. – nie). Powyższe dane świadczą o przeciętnym stopniu zaangażowania szkoły/nauczycieli, ale też i uczniów w zakresie przygotowywania do przyszłego zawodu wraz z dosyć wysoko rozwiniętą wiedzą na temat tego, jak poszukiwać pracy.

Źródła dotyczące informacji na temat szkół oraz przyszłego zawodu mają ogromny wpływ na stan wiedzy oraz wybór danej placówki przez uczniów (źródło determinuje także wybór).

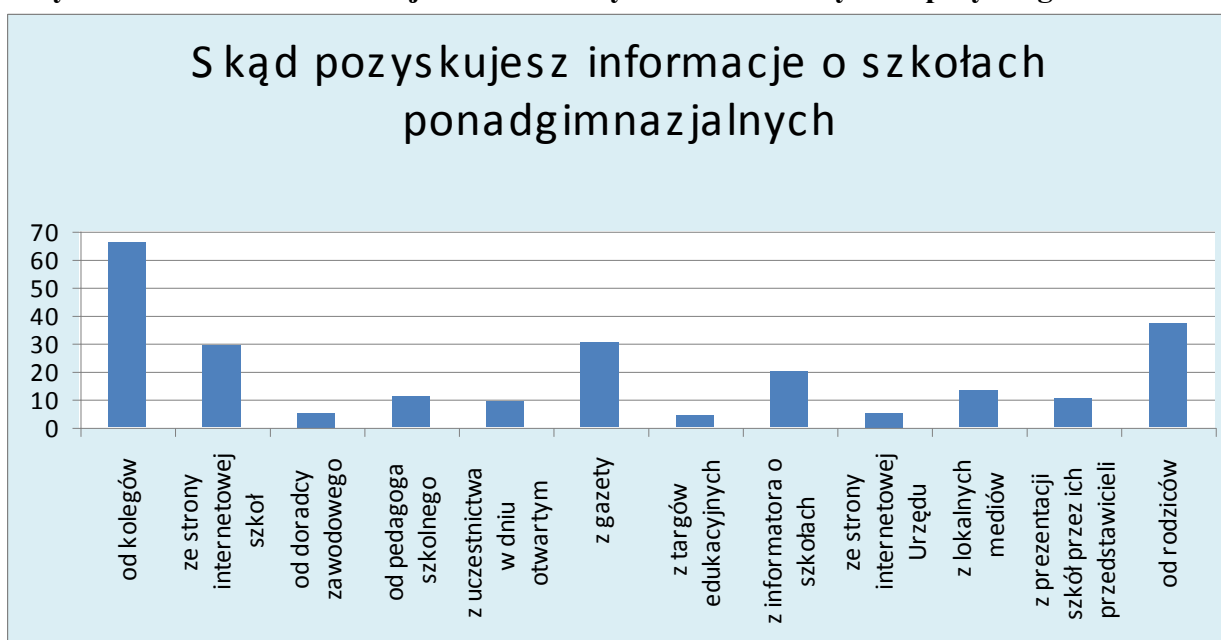

Wykres 12. Źródła informacji na temat innych szkół oraz wyboru przyszłego zawodu

Najważniejszym źródłem informacji dotyczących innych szkół oraz wyboru przyszłego zawodu są rodzice (27 proc.) oraz starsi koledzy (25 proc.), czyli osoby, z którymi badani mają stały kontakt, oraz których najczęściej darzą autorytetem. Częste kontakty z tymi osobami (tj. rodziną i starszymi kolegami) sprawiają, iż stanowią one ważne źródło informacji, którego nie da się zastąpić broszurami, czy informacjami zamieszczonymi w Internecie bądź podczas prezentacji szkół przez ich przedstawicieli. Na dalszym miejscu znajdują się źródła takie jak: prasa i telewizja (18 proc.), informator (12 proc.), zajęcia szkolne (10 proc.), pedagog szkolny (7 proc.), doradca zawodowy (1 proc.).

Wykres 13. Źródła informacji na temat innych szkół oraz wyboru przyszłego zawodu

Najczęstszym źródłem pozyskiwania informacji na temat szkół ponadgimnazjalnych są inni uczniowie/koledzy (28 proc. wszystkich odpowiedzi), rodzice (15 proc.) oraz prasa (13) i internetowa strona szkoły (12 proc.). Na dalszym planie, znajduje się następujące źródła pozyskiwania informacji: informator o szkołach (8 proc.), pedagog szkolny (5 proc), lokalna prasa (5 proc.), prezentacja szkół przez ich przedstawicieli (4 proc.), uczestnictwo w dniu otwartym danej szkoły (4 proc.), targi informacyjne (2 proc.), doradca zawodowy (2 proc.), strona internetowa Urzędu Miejskiego (2 proc.).

Bardzo ważna jest również ocena wyboru obecnej szkoły. Osoby, które są zadowolone z gimnazjum mają lepsze wyniki oraz pozytywne nastawienie do edukacji, co może przekładać się na większe zainteresowanie dotyczące informacji na temat dostępnej oferty edukacyjnej.

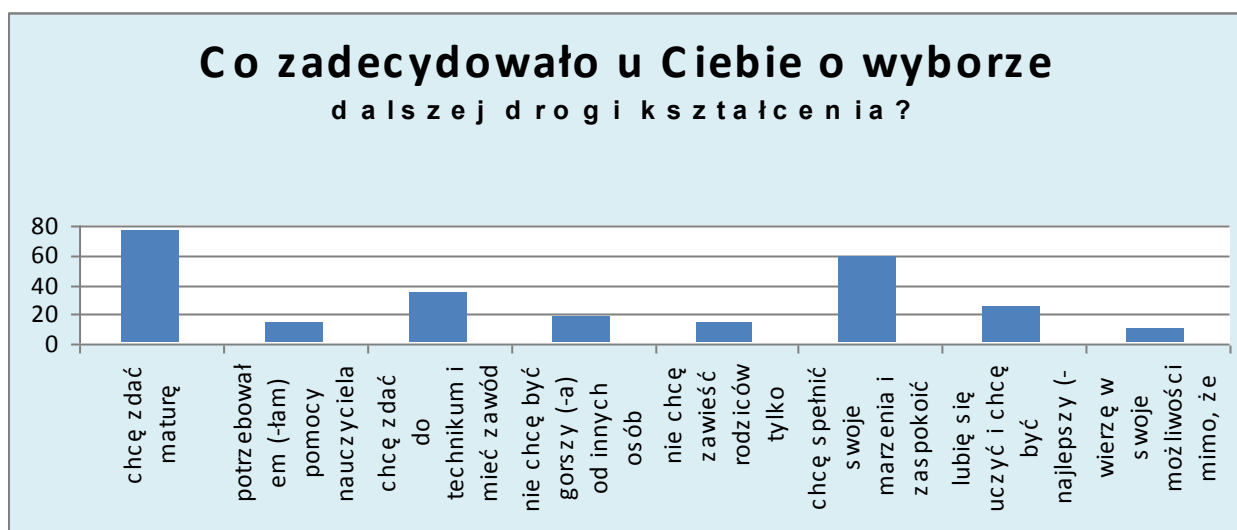
Wykres 14. Ocena wyboru obecnej szkoły

Zdecydowana większość uczniów jest przekonana, że dokonała dobrego wyboru szkoły (raczej tak – 43 proc., tak – 41 proc.). Natomiast 10 proc. uczniów uważa, iż dokonała złego wyboru szkoły, 6 proc., że raczej złego. Jednocześnie, gimnazjaliści w zdecydowanej większości chcą kontynuować swoją naukę po ukończeniu obecnej szkoły (97 proc. odpowiedzi), natomiast 3 proc. chce ją zakończyć po uzyskaniu minimalnie wymaganego wykształcenia.

Najczęściej wymienianym powodem dalszego kształcenia jest chęć zdania matury (31 proc.) oraz spełnienia marzeń i zaspokojenia własnych ambicji (24 proc.). Uzyskanie matury jest najczęściej drogą do kolejnego etapu kształcenia, czyli do studiów wyższych.

Wykres 15. Czynniki, które zdecydowały o wyborze dalszej drogi kształcenia

Gimnazjaliści są zdania, iż pracodawcy nie chcą bądź nie mają możliwości zatrudniania osób niesłyszących i słabosłyszących. Zdecydowana większość gimnazjalistów udzieliła przeczącej odpowiedzi na pytanie dotyczące podjęcia pracy przez osoby niepełnosprawne, wskazując na wiele barier utrudniających znalezienie pracy. Do głównych przeszkód młodzież zaliczyła: problemy w komunikowaniu się (37 proc.), brak pracy zgodnej z kwalifikacjami osoby niepełnosprawnej (3 proc.), oraz możliwość pracy jedynie w niepełnym wymiarze czasu pracy (12 proc.).

Wykres 16. Rynek pracy wobec zatrudniania pracowników niesłyszących i słabosłyszących

Tylko 5 proc. badanych gimnazjalistów nie widzi żadnych szans na znalezienie pracy przez osoby niesłyszące lub słabosłyszące. Natomiast 11 proc. uważa, że jest możliwość podjęcia pracy jedynie w zakładach pracy chronionej.

Wykres 17. Czy uczeń posiada wadę utrudniającą mu poszukiwanie pracy

Ponad 20 procent uczniów wyraźnie stwierdziło, iż posiada wadę, która utrudni im poszukiwanie pracy i wybór atrakcyjnego zawodu. Przy czym, należy zauważyć, że dla blisko połowy tych osób jest to bariera, którą można pokonać (10 proc. uczniów stwierdziło: „nie będę się poddawać”). Natomiast pozostała część badanych (tj. 75 proc.) nie dostrzega u siebie wady uniemożliwiającej znalezienie pracy.

Gimnazjaliści wskazali problemy, które towarzyszą im podczas nauki w obecnej szkole. Największym problemem wg respondentów jest brak chęci do nauki (23 proc. odpowiedzi). Kolejnymi problemami są: nudne, nieciekawe lekcje, niezgodne z oczekiwaniami (16 proc.), potrzeba pomocy nauczyciela w rozwiązywaniu zadań (15 proc.), niezrozumienie rozwiązywanych zadań (14 proc.), brak zrozumienia ze strony nauczyciela (8 proc.), wolniejsze tempo nauki od kolegów i koleżanek (5 proc.), problemy związane z kolegami/koleżankami (4 proc.). Jedynie 15 proc. badanych uczniów odpowiedziało, że nie miało żadnych problemów.

Wykres 18. Problemy, z którymi spotykają się uczniowie podczas nauki

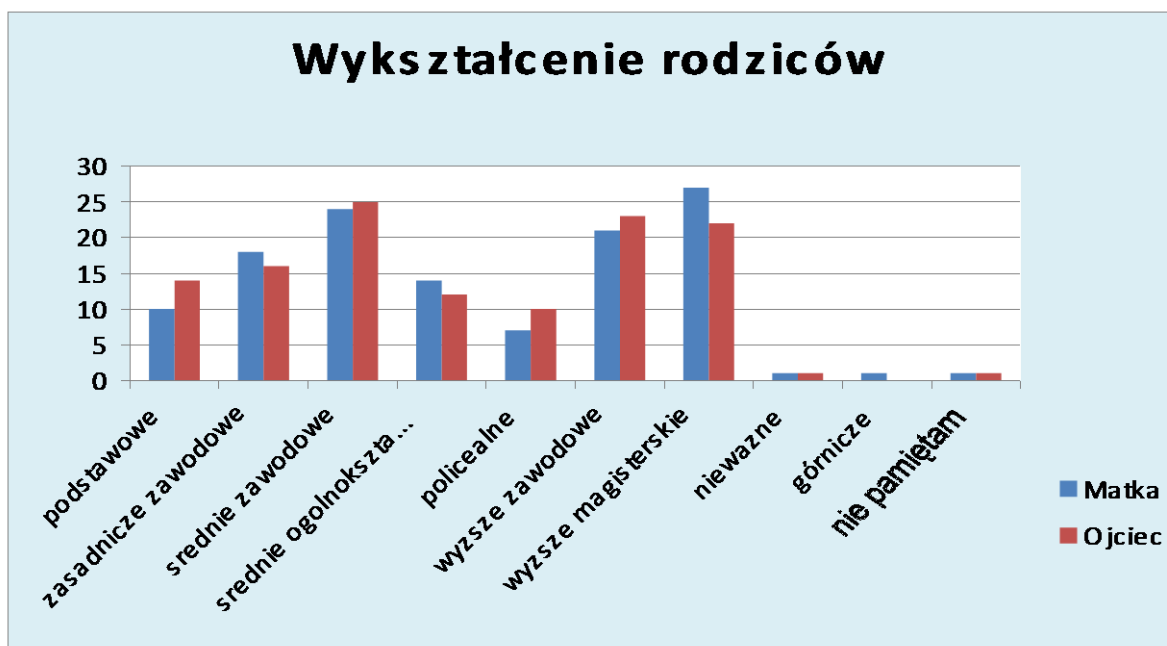

Gimnazjaliści zasygnalizowali problemy z którymi spotykają się na co dzień. Od ich rozwiązania bądź minimalizacji zależy jakość i wyniki kształcenia.

III. Czynniki zewnętrzne

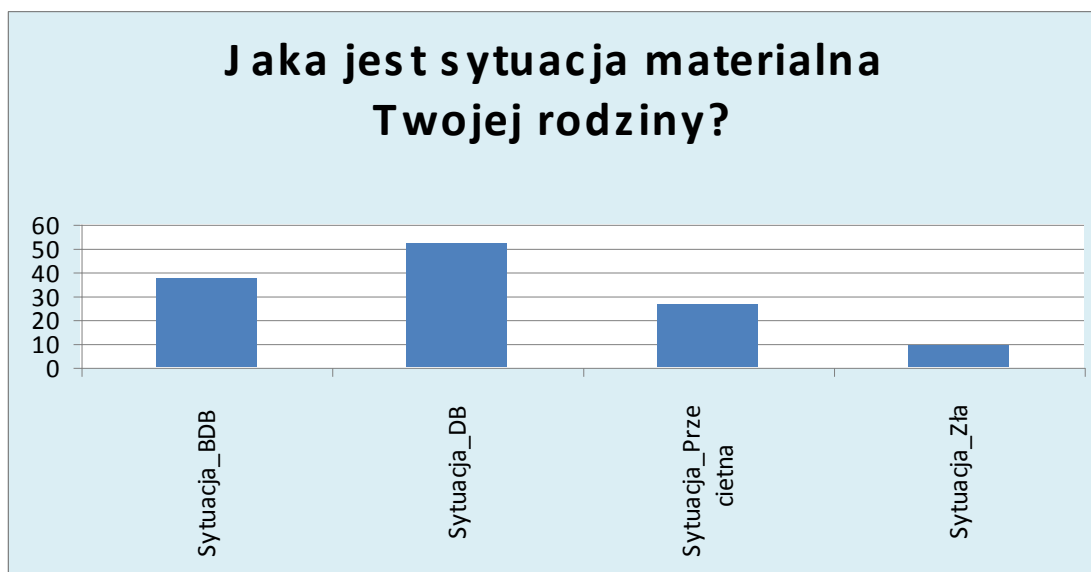
Ważnym czynnikiem determinującym osiągnięcia uczniów jest stosunek ich najbliższego otoczenia do edukacji. Istnienie odpowiedniego wzoru oraz odpowiednich warunków materialnych zapewnia lepsze warunki do nauki, co może przełożyć się na osiągnięcia i aktywność danej osoby w przyszłości. Ich brak może upośledzić rozwój dziecka w sferze intelektualnej, społecznej i zawodowej.

Wykres 19. Deklarowane wykształcenie rodziców

Stopień wykształcenia rodziców gimnazjalistów biorących udział w badaniu jest wysoki. Aż 37 proc. rodziców posiada wykształcenie wyższe (wyższe magisterskie 19 proc., wyższe zawodowe 18 proc.), 30 proc. ma wykształcenie średnie (średnie zawodowe 19 proc., średnie ogólnokształcące 11 proc.), natomiast policealne posiada 7 proc. rodziców. Zasadnicze zawodowe wykształcenie posiada 14 proc. rodziców, natomiast podstawowe - 10 proc. Wykształcenie zawodowe ma 51 proc. rodziców (wyższe zawodowe 18 proc., średnie zawodowe 19 proc., zasadnicze zawodowe 14 proc.).

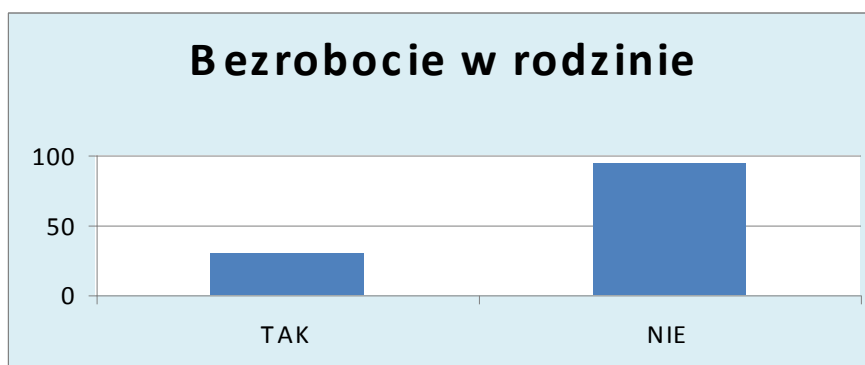
Wykres 20. Sytuacja materialna rodziny

Gimnazjaliści oceniający status materialny swojej rodziny w większości określili go jako dobry (42 proc.) bądź jako bardzo dobry (30 proc.). Jako złą sytuację materialną określiło 7 proc. badanych, a przeciętną 21 proc.

Określenie statusu materialnego jest trudne w przypadku badania przeprowadzonego na próbie uczniów nie mających pełnej świadomości i wiedzy dotyczącej rzeczywistych zarobków i wydatków ich rodziców. Jest to wynik odczuć respondentów dotyczących posiadanych środków materialnych bądź ich braku. Odgrywają one jednak znaczną rolę w postawie uczniów, chęci kształceniach i co najważniejsze o ich możliwościach materialnych.

Wykres 21. Stopień bezrobocia w rodzinach badanych uczniów

Problem braku pracy dotknął prawie co czwartą rodzinę (24 proc.) badanych gimnazjalistów. Stopień bezrobocia wg danych udzielonych przez uczniów jest wysoki, jednak może on dotyczyć braku pracy przez tylko jednego z rodziców, bądź/i dotyczyć bezrobocia krótkotrwałego.

Wnioski i podsumowanie

Poziom białostockich gimnazjów w ocenie respondentów jest wysoki (dobry – 48 proc., bardzo dobry – 17 proc., tj. 65 proc wszystkich odpowiedzi). Większość uczniów jest zadowolona z nauki w obecnej szkole (raczej tak – 43 proc., tak – 41 proc.) i planuje ją kontynuować w szkole ponadgimnazjalnej. Uczniowie wysoko ocenili swoje szanse na dalszą edukację oraz znalezienie dobrej pracy po jej ukończeniu (65 proc. uczniów oceniło swoje szanse na znalezienie pracy jako duże, a 33 proc jako przeciętne). Diagnoza z zakresu preorientacji zawodowej uczniów szkół gimnazjalnych w Białymstoku wykazała także czynniki zakłócające proces kształcenia:

1. Realizowany program jest niezrozumiały dla uczniów

Problemy związane z trudnością w zrozumieniu realizowanego programu (lub nawet brakiem zrozumienia) wykazało 42 proc. Badanych uczniów. Zdaniem badanych zbyt duży nacisk położony został na szybką realizację programu nauczania, bez możliwości jego korekty oraz czasu potrzebnego na zrozumienie problemów i potrzeb uczniów. Prawie jedna czwarta ankietowanych osób stwierdziła, że nie lubi się uczyć. Przyczyną tego stanu rzeczy w największym stopniu może być nieatrakcyjność prowadzonych zajęć oraz niespełnianie przez szkołę oczekiwań uczniów.

Uzyskane wyniki pozwalają na wyciągnięcie następujących wniosków: szkoła nie w pełni realizuje funkcji inspirującej, ponieważ koncentruje się na realizacji programu, bez prób pobudzania uczniów do zgłębiania nowych tematów i zainteresowań, bez refleksji i podejmowania wysiłków ukierunkowanych na zrozumienie uczniów i zainteresowanie realizowanymi tematami. Uczniowie w dużej mierze nie rozumieją tego, czego się uczą, zaś szkoła nie oferuje atrakcyjnych form nauczania. Trudno więc oczekiwać, że uczniowie będą zainteresowani realizowanymi na lekcjach tematami. skoro ich nie rozumieją. W badanych gimnazjach istnieje dystans/bariera komunikacyjna/ pomiędzy uczniami a nauczycielami, który uniemożliwia spełnianie przez szkołę funkcji inspirującej oraz ogranicza możliwości kontaktu ucznia z nauczycielem. Problemy i zainteresowania uczniów przenoszone są na grunt rodzinny i koleżeński, i od nich stają się zależne. Szkoła i nauczyciel, w ujęciu uczniów, funkcjonuje w wąskich ramach, ograniczonych do obowiązkowych godzin szkolnych. Czas pozalekcyjny spędzany jest z reguły na zainteresowaniach nie związanych z tematami poruszonymi podczas lekcji, ponieważ szkoła nie w pełni oferuje oczekiwane przez uczniów formy spędzania wolnego czasu.. Może to mieć istotny wpływ na przejawianie przez

uczniów biernej i wyczekującej postawy, niegotowego do samodzielnego poszukiwania informacji na tematy związane z jego edukacją, która pozostaje nadal w gestii rodziców.

2. Szkoła nie inspiruje do dalszej samodzielnej nauki

Ważną funkcją placówki oświatowej jest rozbudzanie samodzielności oraz aktywności i motywacji do dalszej samodzielnej pracy. Nieefektywne działania inspirujące, bądź ich brak, może powodować, że szkoła wychowuje i uczy osoby przeciętne, skupione w ramach jedynie programu szkolnego (minimum). Osoby takie są często pozbawione chęci rozwoju, podejmowania świadomych wyborów na rzecz rozwoju intelektualnego oraz zgłębiania praktycznych informacji na temat rynku edukacyjnego oraz wyboru przyszłego zawodu. Skutkować to może przypadkowością wyboru dalszej drogi edukacyjnej (lub nawet jej przerwania na poziomie gimnazjum), nierozumienia wartości wykształcenia, biernością na rynku pracy, niedostosowaniem pod względem zdobytego wykształcenia, ukończonych kursów i posiadanych umiejętności do wymagań stawianych przez pracodawców.

Szkoły nie spełniają w zadawalający sposób roli inspirującej. Z badania wynika, że wielu uczniów nie ma zdania na ten temat, co może oznaczać bierne potwierdzenie tego, że szkoła nie inspiruje ich do dalszej, samodzielnej nauki. Brak zdania uczniów bądź niewiedza na ten temat może być także konsekwencją ich wycofania i bierności w działalności edukacyjno-inspirującej danej placówki oświatowej. Niewydolność tej funkcji prowadzić może do kształcenia uczniów uzyskujących średnie bądź niskie wyniki w zajęciach szkolnych i pozaszkolnych. W celu przeciwdziałaniu temu zjawisku należałoby zastanowić się nad urozmaiceniem zajęć dotyczących głównie przedmiotów ścisłych, które w sposób ciekawy i praktyczny mogłyby zainteresować danych uczniów do dalszej samodzielnej pracy nad danym zagadnieniem.

3. Szkoła nie jest głównym źródłem informacji dla uczniów szukających wiedzy na temat wyboru szkół oraz rynku pracy i zawodów.

Z danych wynika, iż informacje, uzyskiwane ze szkoły, od specjalistów pod względem wsparcia dotyczącego rynku pracy i zawodu, dotyczą jedynie niewielkiego procentu ankietowanych gimnazjalistów. Stawia to pod znakiem zapytania skuteczność funkcjonowania doradców zawodowych, pedagogów szkolnych i zajęć lekcyjnych dotyczących informowania o rynku pracy i zawodzie. Taki stan rzeczy wynikać może także z braku wiedzy na temat funkcji doradcy zawodowego bądź pedagoga szkolnego, z którymi

kontakt jest rzadki i sporadyczny.² Także informacje przekazywane podczas zajęć szkolnych stanowią jedynie 10 proc. wiedzy gimnazjalistów na omawiany temat. Kierując się w wyborze szkoły, uczniowie polegają na zdaniu rodziców i starszych kolegów, których wiedza na temat aktualnego stanu edukacji oraz rynku pracy (i jego stanu za kilka lat) jest/może być niewielka w porównaniu z wiedzą osób przygotowanych zawodowo do udzielenia rad i wsparcia pod względem rynku pracy (doradca zawodowy, pedagog, przygotowani pod tym względem nauczyciele). Zdecydowana przewaga informacji pochodzących od rodziców i kolegów może okazać się niewystarczająca bądź błędna, co w konsekwencji może skutkować niewłaściwym wyborem szkoły i zawodu.

4. Szkoła nie przygotowuje do wyboru zawodu, a jedynie uczy jak szukać pracy

Przyczyną tego stanu rzeczy może być przekonanie, iż gimnazjum nie przygotowuje do zawodu. Jest to w dużej mierze mylne spostrzeżenie, gdyż to właśnie od wyboru dalszej drogi zależy przyszłość edukacyjna i zawodowa respondentów. Brak bądź niedostateczna wiedza na temat związany z pracą, wyborem zawodu i rynku zawodowego – na poziomie gimnazjum - prowadzi do odwlekania decyzji i wyboru szkół przypadkowych, najczęściej o profilu ogólnym, których wybór nie zapewnia zdobycia zawodu. Jest jedynie wstępem do dalszego etapu kształcenia.

Niski stan wiedzy na tematy związane z przyszłym zawodem może skutkować spadkiem zainteresowania uczniów wykształceniem zawodowym. W efekcie, uczniowie, których wyniki w nauce są najniższe (6 proc.), często nie widzą możliwości dalszego kształcenia, co być może jest także spowodowane niewystarczającą wiedzą na temat możliwości wyboru szkoły ponadgimnazjalnej. Wzrost wiedzy uczniów na temat rynku pracy i dostępnych/pożądanych zawodów, mogłaby przyczynić się do wzrostu zainteresowania szkołami zawodowymi.

5. Zainteresowania uczniów nie są związane z zagadnieniami poruszonymi podczas zajęć szkolnych.

Skutkować to może utrzymującym się i stale malejącym zainteresowaniem uczelniami technicznymi, bądź obniżeniem przez nie wymagań związanych z rekrutacją. Należy jednocześnie zaznaczyć, że absolwenci szkół humanistycznych mają stosunkowo małe szanse na znalezienie pracy w zawodzie wyuczonym, w przeciwieństwie do absolwentów szkół

---

² Można przypuszczać, że bardziej skuteczne może być informowanie (w ww. kanałami przekazywania informacji na temat możliwości podjęcia dalszej nauki) nie tylko samych gimnazjalistów, ale również ich rodziców.

technicznych. Taki stan rzeczy przekładać się może także na słabnące od lat zainteresowanie szkołami zawodowymi na poziomie szkół zasadniczych, średnich i policealnych.

Z wyżej przedstawionych danych wynika, iż trend wzrostu zainteresowania szkołami humanistycznymi będzie stale rósł. Nie przekłada się to jednak na rzeczywiste zapotrzebowanie białostockiego rynku pracy, na którym brakuje specjalistów kierunków technicznych, natomiast duży procent absolwentów szkół humanistycznym ma problem ze znalezieniem pracy na lokalnym rynku.

W celu ograniczenia tej tendencji należałoby podjąć właściwe kroki edukacyjno-informacyjne od najmłodszych klas szkolnych poprzez: zwiększenie liczby godzin praktyczno-technicznych, rozwój zajęć pozalekcyjnych, uatrakcyjnienie lekcji i omawianych tematów poprzez empiryczne ich poznanie, włączanie do tematów zajęć prac związanych z rynkiem pracy i zawodów (np.: praca w grupie dotycząca sporządzenia najatrakcyjniejszych zawodów, szkół, kursów i umiejętności przydatnych dziś i za kilka lat, wypracowania w formie rozprawki jaki chciałoby się mieć zawód itp.), włączanie do zajęć lekcyjnych specjalistów z dziedziny doradztwa pracy, zapraszanie przedstawicieli firm w celu przybliżenia uczniom ich pracy. Powyższe działania mogą przyczynić się w sposób praktyczny do poszerzenia wiedzy i rozbudzenia zainteresowań związanych z tymże tematem. W konsekwencji wybory szkół ponagimnazjalnych mogą być bardziej samodzielne, świadome - ale w oparciu o wiedzę i doświadczenie specjalistów - racjonalne, co powinno mieć przełożenie na zwiększenie zainteresowania szkolnictwem zawodowym.